

LOŠA VIJEST

*Autor: Alma Čorbo, vms
Ilijaš, mart 2010. god.*

*Osmijeh je jedna kriva linija, koja
ispravlja mnoge stvari*

CILJ RADA

- *NAUČITI SAOPŠTITI LOŠU VIJEST U ŠEST KORAKA*
- *ZNATI REKACIJE PACIJENATA NA LOŠU VIJEST*
- *UPOZNAZI KRATKU HISTORIJU SAOPČAVANJA LOŠE VIJESTI*

LOŠA VIJEST JE KADA:

- *NEMA NADE U IZLJEČENJE*
- *PACIJENT GUBI KONTROLU NAD SVOJIM ŽIVOTOM*
- *NEMA PUNO IZBORA*
- *BEBA BOLESNA I TREBA HOSPITALIZACIJU(TRI PACIJENTA)*
- *KADA.....ITD*

U PROŠLOSTI:

- *OTVORENO I GRUBO (OD HIPOKRATA DO PROŠLOG VIJEKA)*
- *ZANEMARENI OSJEĆAJI PACIJENTA*
- *TACNA DIJAGNOZA, TOK BOLESI I ČAS SMRTI BILI SU STVAR PRESTIŽA*
- *“ vaša autopsija pokazaće da sam u pravu ”*
- *U XX VIJEKU POČINJE SKRIVANJE ISTINE*

KASNIJE:

- *Dvosmislene fraze*
- *Lošu prognozu sakriti od pacijenta*
- *Smiješi se onome ko će biti izliječen, a plači sa umirućim,takve suze čine dobro*

POSTAVLJAMO PITANJE???

- *Da li smo zakonski obavezni reći istinu*
- *Da li reći istinu*
- *Može li istina naškoditi pacijentu*
- *Kome od rodbine reći istinu*
- *Kako reći istinu*
 - **MORALNA OBAVEZA**

ZAKON, MORAL, ETIKA

- *Zakon o zdravstvenoj zaštiti F BiH 5.poglavlje član 26 tačka 5 navodi pravo pacijenta da bude tačno obaviješten*
- *Ali zakon ne navodi izričitu obavezu doktora da kaže istinu*
- *Krivični zakon F BiH ČLAN 377 I 378 regulira i sankcioniše lažno svjedočenje*

MORAL SVIH VREMENA I KULTURA ISTIČE ISTINU KAO VRHUNSKI CILJ A LAŽ JE:

- *Izaziva gubitak povjerenja*
- *Neprihvatljiva*
- *Moguće legalno sankcionisanje*
- *Više štete nego koristi*
- *“ne reći lošu vijest nije dobra vijest, to je pozivnica za strah” Fletcher*

KOMUNIKACIJSKE VJEŠTINE

- *Slušanje*
- *Promatranje*
- *Empatija biranje pravih riječi*
- *Neverbalna komunikacija*

MORALI BI ZNATI:

- *Koliko pacijent zna*
- *Koliko želi znati*
- *Svakom je potreban drugačiji pristup, jer je svako svijet za sebe*
- *A ustvari nijedan čovjek ostrvo nije....*
- *Kako, kada i što reći*

KO SAOPŠTAVA LOŠU VIJEST DOKTOR???, SESTRA???

- *Vijest o dijagnozi i nalazima obično saopštava ljekar*
- *Sestra se često nadje u situaciju da sa pacijentom o tome razgovara*
- *Pacijent se ne smije ostaviti bez objašnjenja*
- *Neizvjesnost neprihvatljiva*

KOORDINIRAN RAD TIMA

- *Primjenjivati komunikacijske vještine do sada naučene*
- *Redovni sastanci tima, izvještaji i rad medicinske sestre na terenu (patronaža)*
- *Važno zapisati ko je šta rekao pacijentu kako bi te informacije bile dostupne svim članovima tima i izbjegla moguća kolizija*

IZGRADNJA POVJERENJA

- *Svaki član tima u komunikaciji sa umirućim mora biti u stanju znati odgovoriti na moguća pitanja (znanje o pacijentu)*

A TO PODRAZUMIJEVA:

- *Dob i spol*
- *Porodica*
- *Obrazovanje*
- *Kultura*
- *Religija*
- *Profesija*
- *Bolesnost*
- *Odbrambeni mehanizmi*

NAŠ VODIČ

- *Vlastita moralnost i etičnost*
- *Želja za istinom*
- *Poznavanje pacijenta i njegove porodice*
- *Vlastite emocije*

ŠEST KORAKA

1. *Prostor, vrijeme, atmosfera*
2. *Šta pacijent već zna*
3. *Da li želi znati istinu i koliko*
4. *Saopštavanje vijesti*
5. *Odgovor na pacijentovu reakciju*
6. *Plan praćenja i podrška*

PROSTOR, VRIJEME, ATMOSFERA

- *Dovoljno vremena (30 minuta)*
- *Upoznavanje tima sa vrstom razgovora*
- *Pacijent udobno sjedi*
- *Bez prekidanja i ometanja*
- *Poželjna pratnja do kuće*

ŠTA PACIJENT VEĆ ZNA

- Ništa
- Malo
- Ako zna ispitati koliko
- Koristiti ranija znanja o pacijentu, kao i znanja ostalih članova tima

DA LI ŽELI ZNATI?

- Korak kada moramo osjetiti da li pacijent želi znati istinu, a nerijetko je ovaj korak uvod za slijedeći razgovor sa pacijentom
- empatija

SAOPŠTAVANJE VIJESTI

- Pucnji upozorenja kao "na žalost vaši nalazi nisu najbolji"
- Informaciju saopštavati u "malim porcijama"
- Zastajati u govoru i promatrati pacijenta
- Neverbalni znakovi
- Koristiti tišinu
- Dozvoliti plač
- Eventualno dodir

ODGOVOR

- Poricanje
- Ljutnja, vrlo često
- Prihvatanje
- Depresija

PLAN PODRŠKE I PRAĆENJE

- Uključiti porodicu
- Palijativna njega
- Religija
- Po potrebi animirati socijalnog radnika, psihologa, NPS,

NE ZABORAVITI

- Da je pacijent u centru njege
- Timski rad olakšava situaciju
- Pacijent je klijent
- Ne dozvoliti da naša podrška budu samo prazne riječi
- Do kraja ostati uključeni
 - **NE BUDITI LAŽNU NADU, ALI NAVODITI POZITIVNE PRIMJERE**

ZAKLJUČAK

- Koristeći sve naprijed navedeno dolazimo do zaključka da je potrebno reći istinu, kako pacijentu tako i porodici, koristeći komunikacijske vještine koje smo do sada naučili. Veoma je važno koordinirati rad tima, a nerijetko je medicinska sestra osoba koju pacijent pita o svom stanju.

Literatura:

1. *LEMON poglavlje 3: komunikacija*
2. *LEMON poglavlje 9: profesionalna i moralna pitanja*